

Araştırma Makalesi / Research Article

Kaynak gösterme / How to cite this article:

Erdem, B., Erdem, F., & Polat, G. (2025). Türkiye’deki okul yöneticilerinin dijital yeterliliklere ilişkin tutumları üzerine lisansüstü tezlerin incelenmesi. *Aksaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(1), 115-134. <https://doi.org/10.38122/ased.1658899>

Makale Geçmişi / Article History

Alındı (Received): 16/03/2025

Kabul edildi (Accepted): 23/06/2025

Türkiye’deki Okul Yöneticilerinin Dijital Yeterliliklere İlişkin Tutumları Üzerine Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi

Burhan ERDEM¹, Fatma ERDEM², Gonca POLAT³

Öz: Bu çalışmanın amacı, Türkiye’de okul yöneticilerinin dijital yeterliklerine ilişkin tutumları üzerine gerçekleştirilen lisansüstü araştırmaların doküman analizi yoluyla incelenmesi ve genel durumun belirlenmesidir. Bu kapsamda, 2014-2024 yılları arasında yürütülen toplam 38 lisansüstü tez değerlendirilmiştir. Araştırmada nitel yöntemlerden biri olan doküman analizi tekniği kullanılmıştır ve veriler betimsel analiz yöntemiyle analiz edilmiştir. Okul yöneticilerinin dijital yeterliklerine yönelik tutumları hakkında yapılan tezlerin incelenmesinde, araştırmacılar tarafından ilgili literatürden yararlanılarak oluşturulan “Tez İnceleme Formu” kullanılmıştır. Bu form; tezin yılı, türü, örneklem grubu, araştırma yöntemi, veri toplama aracı ve okul yöneticilerinin dijital yeterliklerine yönelik tutum düzeyi kategorileri açısından düzenlenmiştir. Bulgular, araştırmaların 2023 yılında en yüksek sayıya ulaştığını ve tezlerin büyük çoğunluğunun (%92.11) yüksek lisans düzeyinde olduğunu ortaya koymaktadır; bu, konunun genellikle akademik kariyerine yeni başlayan araştırmacılar tarafından ele alındığını göstermektedir. Örneklem grubu ağırlıklı olarak devlet okulu yöneticilerinden oluşurken, çalışmalar genellikle nicel yöntemler, tarama modelleri ve ölçekler kullanılarak yürütülmüştür; bu tercih, ölçülebilir ve genellenebilir sonuçlara ulaşma çabasını yansıtmaktadır. Okul yöneticilerinin dijital yeterliliklere yönelik tutumları genel olarak yüksek bulunmuştur (%50 yüksek, %34.21 orta, %15.79 düşük), bu da eğitimde dijital dönüşüm süreçlerine olumlu bir yaklaşım sergilediklerini düşündürmektedir. Ancak nitel yöntemlerin sınırlı kullanımı (%10.53) ve doktora tezlerinin azlığı (%7.89), tutumların bağlamsal ve öznel boyutlarının yeterince keşfedilmediğine işaret etmektedir. Çalışma, daha ayrıntılı incelemeler için nitel araştırmaların ve doktora düzeyinde çalışmaların artırılması gerektiğini vurgulamaktadır. Yöneticilerin olumlu tutumları, teknoloji entegrasyonuna hazır olduklarını gösterse de, yeterlilik düzeylerindeki çeşitlilik, eğitim sisteminde homojen bir kapasite olmadığını ortaya koymaktadır. Farklı okul türlerini kapsayan araştırmalar ve standart ölçüm araçlarının geliştirilmesi önerilmekte; bu, gelecekteki analizlerin kapsamını ve güvenilirliğini artırabilir. Bu çalışma, dijital liderlik eğilimlerini aydınlatarak, literatürdeki boşlukları belirleyerek ve Türk eğitim sisteminde dijital dönüşümü destekleyecek politikalar için temel sunarak alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Okul yöneticileri, dijital yeterlik, tutum, lisansüstü, analiz

Examination of Postgraduate Theses on The Attitudes of School Administrators Toward Digital Competencies in Türkiye

Abstract: The aim of this study is to examine postgraduate research on the attitudes of school administrators in Türkiye toward digital competencies through document analysis and to determine the general state of the

¹ Başöğretmen, Aksaray İl Milli Eğitim Müdürlüğü, Sorumlu Yazar, berdem68@gmail.com, <https://orcid.org/0009-0003-2940-093X>

² Uzman Öğretmen, Aksaray İl Milli Eğitim Müdürlüğü, bferdem68@gmail.com, <https://orcid.org/0009-0005-5836-2586>

³ Uzman Öğretmen, Aksaray İl Milli Eğitim Müdürlüğü, polataydin_7980@hotmail.com, <https://orcid.org/0009-0005-8881-1143>

field. In this context, a total of 38 postgraduate theses conducted between 2014 and 2024 were evaluated. The study employed document analysis, one of the qualitative research methods, and the data were analyzed using descriptive analysis. In the examination of theses on school administrators' attitudes toward digital competencies, a "Thesis Review Form" developed by the researchers based on relevant literature was used. This form was structured around categories such as the year and type of the thesis, sample group, research method, data collection tools, and the level of attitudes toward digital competencies. Findings revealed that the number of studies peaked in 2023, and the vast majority (92.11%) of the theses were at the master's level, indicating that the topic was mostly addressed by early-career researchers. The sample groups predominantly consisted of administrators from public schools, and most studies employed quantitative methods, survey models, and scales, reflecting an effort to achieve measurable and generalizable results. Attitudes of school administrators toward digital competencies were generally found to be high (50% high, 34.21% medium, 15.79% low), suggesting a positive approach to digital transformation processes in education. However, the limited use of qualitative methods (10.53%) and the low number of doctoral theses (7.89%) indicate that the contextual and subjective dimensions of these attitudes have not been sufficiently explored. The study emphasizes the need for more in-depth qualitative research and an increase in doctoral-level studies. Although the positive attitudes of administrators suggest readiness for technology integration, the variation in competency levels reveals a lack of homogeneous capacity within the education system. It is recommended that future research encompass various types of schools and that standardized measurement tools be developed to enhance the scope and reliability of future analyses. This study is expected to contribute to the field by shedding light on trends in digital leadership, identifying gaps in the literature, and providing a foundation for policies that support digital transformation in the Turkish education system.

Keywords: School administrators, digital competence, attitude, postgraduate, analysis

Giriş

Okullar, öğrencilerin farklı alanlarda gelişimini destekleyerek toplumun ihtiyaç ve beklentilerine yanıt veren eğitim kurumlarıdır (Aydın, 2014). Bu hedeflere ulaşmada okul yöneticileri kritik bir rol üstlenmektedir. Eğitimde artan düzenlemeler ve okullar arası rekabet, etkili öğrenme ortamları oluşturma ihtiyacını öncelikli hale getirmiş, bu da yöneticilere yeni sorumluluklar yüklemiştir (Razik ve Swanson, 2010). Bu süreçte dijitalleşme, eğitimde dönüştürücü bir etkiye sahiptir. Gelişen bilgi ve iletişim teknolojileri, donanım, yazılım ve dijital ortamlar gibi çeşitli araçların eğitimde kullanımını artırmıştır (Seferoğlu, 2014). Donanımların etkinliği, uygun yazılımlarla desteklenmesine bağlıdır. Eğitimde dijitalleşme, yalnızca bugünün değil, geleceğin okullarını ve öğrencilerini şekillendiren temel bir unsur olarak öne çıkmaktadır (Parlak, 2017).

Bir eğitim kurumunun, üzerine aldığı sorumlulukları en verimli şekilde yerine getirebilmesinin temel belirleyeni, kurumda benimsenen yönetim anlayışıdır. Etkili bir yönetim anlayışı hem kurum içindeki işleyişi düzenler hem de öğrenci ve öğretmenlerin ihtiyaçlarına daha duyarlı bir yaklaşım geliştirilmesini sağlar. Bu nedenle, doğru bir yönetim anlayışı, kurumun başarısını doğrudan etkileyen en kritik faktörlerden biridir (Asio ve Bayucca, 2021). Bu yönetim anlayışına, çağımızın en önemli gerekliliklerinden biri olan teknoloji ve dijitalleşmenin entegrasyonu zorunlu hale gelmiştir (Çaydere ve Akgün, 2023). Son yıllarda hızla gelişen teknoloji ve internetin farklı alanlarda kullanılmaya başlanması, insanların iletişim kurma, iş birliği yapma, problem çözme, projeler oluşturma, bilgiye erişim ve tüketim alışkanlıkları gibi pek çok konuda önemli değişim ve

dönüşümlere neden olmuştur (Sheninger, 2019). Bu değişimlerden en çok etkilenen kurumlar arasında okullar, bilgi ve iletişim teknolojilerini güncelleyerek eğitimde fırsat eşitliği, kalite ve verimliliği artırmak için daha işlevsel hale gelmenin kaçınılmaz olduğu sonucuna ulaşılabilir (Özen, 2019). Okul yöneticilerinin, yönetsel görevlerini yerine getirirken ve öğretimsel liderlik rollerini üstlenirken teknolojiyi kullanmaları, eğitim örgütlerinde bu teknolojilerin kullanımını destekleyen ortamlar oluşturmaları, karşılaştıkları zorlukları daha etkili bir şekilde aşmalarına yardımcı olmanın yanı sıra, pedagojik, içerik ve teknoloji yaklaşımlarını bir arada kullanmalarını da zorunlu kılmaktadır (Horzum, 2013).

Dijitalleşme, okul yöneticilerinin dönüşümcü ve dijital lider kimlikleriyle okullarındaki teknolojik altyapı ve donanım eksikliklerini gidererek, öğretim süreçlerini güncellik ilkelerine göre yeniden yapılandırmalarını, öğretmenlerin dijital becerilerini sınıf ortamına entegre etmelerini ve daha aktif, üst düzey bilişsel becerilerini geliştirebilecekleri uygun öğrenme ortamları oluşturmalarını zorunlu kılmaktadır (Ingersoll ve Collins, 2018). Okul yöneticilerinin dijital liderlik yeterliliklerine sahip olmaları, öğretmenlerin dijital araçları kullanma ve sınıflarına entegre etme konusundaki cesaretini artıracaktır. Z kuşağının, önceki nesillere kıyasla teknolojik araçları daha etkili kullanabildiği göz önüne alındığında, öğretmenlerin sınıf ortamlarını dijital uygulamalara uygun hale getirmeleri ve sınırsız veri ve uygulama imkânı sunan internet araçlarını etkin bir şekilde kullanmaları için öğrencilere doğru rehberlik etmeleri büyük önem taşımaktadır (Iivari vd., 2020). Okul yöneticilerinin dijital liderlik yeterliliklerine sahip olmaları, öğretmenlerin dijital araçları kullanma cesaretini artıracaktır. Dijitalleşmenin hızla ilerlediği günümüzde, eğitim sistemlerinin bu dönüşüme uyum sağlaması kritik bir gereklilik haline gelmiştir. Okul yöneticileri, bu süreçte yalnızca idari rollerini yerine getirmekle kalmayıp, aynı zamanda dijital liderlik becerileriyle eğitim ortamlarını dönüştürme sorumluluğunu da üstlenmektedir (Dhiba vd., 2024). Dijital yeterlilik, sadece teknolojiyi kullanma becerisi değil, aynı zamanda eğitimde yenilikçi ve etkili uygulamaların hayata geçirilmesi anlamına gelmektedir (Petruşevich, 2020).

Dijital yeterlilik, bireylerin eğitim, meslek ve sosyal yaşamda dijital teknolojileri etkin ve bilinçli bir şekilde kullanabilme yetkinliğini ifade eder (Chiu vd., 2024). Bu yetkinlik, bilgiye erişme, üretme, paylaşma ve değerlendirme süreçlerinde dijital araçları verimli bir şekilde kullanmayı, aynı zamanda bu teknolojilerin işleyişini ve etkilerini anlamayı kapsar (Huu, 2023). Dijital yeterlilik, bireylerin dijital dünyada başarıyı yakalaması ve teknolojinin sunduğu fırsatları en iyi şekilde değerlendirmesi için temel bir gerekliliktir (Mattar vd., 2022). Bu kavram, dijital okuryazarlık, bilgi ve iletişim teknolojileri okuryazarlığı ve veri okuryazarlığı gibi alt becerileri içerir ve kullanılan bağlama göre farklılık gösterebilir (Caviglia vd., 2024).

Okul yöneticilerinin liderlik yaklaşımları, öğretmenlerin mesleki gelişimleri ve eğitim kurumlarının başarısı üzerinde doğrudan etkili olan faktörlerdendir (Hutchison ve Woodward, 2014). Dijital

liderlik becerilerine sahip olan okul yöneticileri, öğretmenlerin dijital yeterlilik seviyelerini ve yenilikçilik anlayışlarını yükselterek, dijital becerilerini etkili bir şekilde kullanmalarına ve görevlerini başarıyla yerine getirmelerine olanak tanır (Kılıçer, 2011; Ng, 2012). Bu nedenle, okul yöneticilerinin dijital yeterlilik becerileri üzerine yapılan araştırmaların artırılması gerekliliği ortaya çıkmaktadır (Aksal, 2015; Öz, 2020).

Akademik literatür incelendiğinde, okul yöneticilerinin dijital yeterlilikleri üzerine gerçekleştirilen araştırmaların sayısında belirgin bir artış gözlemlenmektedir. Bu çalışmalar arasında, Bedir vd. (2023), okul yöneticilerinin dijital yeterliliklerinin yaş, okul türü, yöneticilik süresi ve branş gibi değişkenlerden etkilendiğini ortaya koymuştur. Maviş (2024) ise, okul yöneticilerinin teknoloji liderliğine ilişkin tutumlarının, kıdemlilik süresi, kültürel olarak dijital çağın öğrenilmesi, sistematik gelişim, dijital vatandaşlık ve mesleki gelişimde mükemmellik gibi faktörlerden etkilendiğini belirtmiştir. Ayrıca, okul yöneticilerinin teknoloji liderliğine dair yeterlilik algılarının, cinsiyet, eğitim seviyesi ve okulda bilişim teknolojisi (BT) sınıfının bulunup bulunmaması açısından anlamlı bir farklılık göstermediği; ancak okul türü, unvan, kıdem, yaş ve BT ile ilgili hizmet içi eğitim alma gibi değişkenlerin anlamlı farklılıklara yol açtığı tespit edilmiştir (Uygun, 2023). Diğer bir araştırmada, dijital yeterliliği yüksek olan okul idarecilerinin öğretmenlerin bireysel gelişimine olumlu katkılarda bulunduğu tespit edilmiştir (Çapraz, 2023). Farklı bir çalışmada ise, okul yöneticilerinin dijital yeterlilikleri ile teknoloji liderlikleri arasında pozitif bir korelasyon bulunduğu ortaya konmuştur (Heydarili, 2023). Son olarak, öğretmenlerin okul yöneticilerinin teknoloji yeterliliklerini yeterli buldukları belirlenmiştir (Yılmaz, 2023). Yapılan akademik çalışmaların incelenmesi sonucunda, okul yöneticilerinin dijital yeterlilik düzeyine odaklanan çeşitli araştırmaların varlığı tespit edilmiştir. Okul yöneticilerinin dijital yeterliliği ile ilgili mevcut çalışmaların genel bir değerlendirmesi ve durum tespiti, literatürdeki boşlukların ortaya konması ve gelecekteki araştırmalara yön verilmesi açısından önemli bir gereklilik olarak değerlendirilmektedir. Bu çalışmada yalnızca lisansüstü tezler incelenmiş, makaleler ise kapsam dışı bırakılmıştır. Bu karar, tezlerin kapsamlı ve orijinal araştırmalar sunarak okul yöneticilerinin dijital yeterlilik tutumlarını derinlemesine analiz için sağlam bir temel oluşturmasından kaynaklanmaktadır. Lisansüstü tezler, genellikle daha geniş bir kapsamda veri toplama ve analiz süreçlerini içerir ve Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi gibi sistematik bir veri tabanından erişim kolaylığı sağlar. Buna karşılık, makaleler genellikle daha sınırlı bir kapsam sunar ve farklı dergilerde dağınık bir şekilde yayımlanmaları nedeniyle sistematik bir tarama ve analiz için ek zorluklar yaratabilir. Ayrıca, tezlerin odaklandığı bağlam, çalışmanın Türkiye'deki eğitim sistemine özgü tutumları inceleme amacına daha uygun bulunmuştur. Bununla birlikte, makalelerin kapsam dışı bırakılması, literatür taramasının kapsamını daraltmış ve çalışmanın çeşitliliğini sınırlamış olabilir. Bu durum, çalışmanın sınırlılıkları arasında yer almakta olup, gelecekteki araştırmalarda makalelerin de dahil edilmesiyle daha geniş bir

perspektif sağlanabilir. Makaleler, tezlere kıyasla daha güncel bulgular veya farklı metodolojik yaklaşımlar sunabilir, bu da çalışmanın genellenebilirliğini artırabilir. Bu tercih, çalışmanın amacına uygun görülüş olsa da makalelerin hariç tutulmasının potansiyel etkileri ileride daha ayrıntılı bir şekilde ele alınabilir.

Okul yöneticilerinin dijital yeterliliklere ilişkin tutumlarının incelenmesi, eğitimde dijital dönüşümün artan önemi, yöneticilerin liderlik rolleri ve bu alanda yapılan çalışmaların kısıtlı olması nedeniyle tercih edilmiştir. Tutumlar, yöneticilerin dijital teknolojileri benimseme ve uygulama eğilimlerini etkileyerek okullarda teknoloji entegrasyonunun başarısını belirler. Literatürde tutumların dijital yeterliliklerin pratikteki yansımalarını anlamada önemli bir gösterge olduğu ve bu konuda sınırlı araştırma bulunduğu göz önüne alınarak, tutumlara odaklanmak teorik ve pratik katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

2014-2024 arası, çalışmada dijitalleşmenin eğitimde belirgin bir şekilde etkisini artırdığı bir dönem olarak seçilmiştir; çünkü bu yıllar, teknolojinin okullarda yaygınlaşmaya başladığı ve dijital yeterliliklerin yönetsel bir öncelik haline geldiği bir zaman dilimini kapsar. Özellikle 2014 yılı, Fırsatları Artırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi (FATİH) Projesi gibi projelerin uygulanmaya başlamasıyla birlikte, Türkiye’de eğitimde dijital dönüşüm politikalarının ivme kazandığı bir dönüm noktası olarak değerlendirilmektedir. 2024 yılı ise, güncel verilere erişimin mümkün olduğu son tam yıl olması bakımından önem arz etmektedir. Bu tarih aralığı, konunun dönüşümünü kapsamlı biçimde analiz edebilmek ve güncelliğini koruyan bir değerlendirme sunabilmek amacıyla uygun bulunmuştur.

Yapılan lisansüstü çalışmaların yıl, tür, örneklem grubu, araştırma yöntemi, veri toplama araçları ve okul yöneticilerinin dijital yeterliliklere yönelik tutum düzeyleri açısından incelenmesi, çalışmanın amacına uygun olarak seçilmiştir; çünkü bu unsurlar, literatürdeki eğilimleri, metodolojik yaklaşımları ve tutumların dağılımını kapsamlı bir şekilde ortaya koymak için temel göstergelerdir. Yıl ve tür, araştırmaların zaman içindeki gelişimini ve akademik düzeyini gösterirken; örneklem grubu, yöntem ve veri toplama araçları, çalışmaların kapsamını ve bilimsel yaklaşımlarını yansıtır. Tutum düzeyleri ise, yöneticilerin dijital yeterliliklere yönelik algılarını ölçerek çalışmanın odak noktasını doğrudan destekler. Bu değişkenler, hem genel bir durum tespiti yapmak hem de gelecekteki araştırmalara yön vermek için kritik öneme sahiptir.

Bu bağlamda, okul yöneticilerinin dijital yeterlilik düzeylerinin incelenmesi ve bu alandaki mevcut literatürün kapsamlı bir şekilde değerlendirilmesi, hem eğitimde dijital dönüşüm süreçlerine ışık tutacak hem de gelecekteki araştırmalar ve uygulamalar için yol gösterici olacaktır. Bu çalışmanın, dijitalleşme çağında okul yöneticilerinin rollerine ilişkin önemli bir boşluğu doldurmayı amaçlayarak, eğitim yönetimi alanına önemli katkılar sunacağı düşünülmektedir. Bu bağlamda, bu çalışmanın

amacı, 2014-2024 yılları arasında okul yöneticilerinin dijital yeterliliklerine dair yapılmış lisansüstü tezleri doküman analizi yöntemiyle incelemektir.

Araştırma amaçları doğrultusunda belirlenmiş olan problem cümlelerine aşağıda yer verilmiştir:

- 2014-2024 yılları arasında Türkiye’de okul yöneticilerinin dijital yeterliliklere ilişkin tutumları üzerine yapılan lisansüstü tezlerin metodolojik özellikleri ve temel bulguları nelerdir?
- Türkiye’deki okul yöneticilerinin dijital yeterliliklere yönelik tutumlarını inceleyen lisansüstü tezler, kullanılan yöntemler, veri toplama araçları ve bulgular açısından nasıl bir genel eğilim göstermektedir?
- Okul yöneticilerinin dijital yeterliliklere ilişkin tutumlarının incelenmesi, eğitimde dijital dönüşüm süreçlerine nasıl bir katkı sağlamaktadır ve bu alandaki literatür boşlukları nelerdir?
- Yıl, tür, örneklem grubu, araştırma yöntemi, veri toplama araçları ve tutum düzeyleri gibi değişkenler, okul yöneticilerinin dijital yeterliliklere yönelik tutumlarını anlamada neden kritik öneme sahiptir?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada, doküman analizi yöntemi ile nitel araştırma yapılmıştır. Nitel araştırma, gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi çeşitli veri toplama tekniklerinin kullanıldığı; algı ve olayların doğal ortamda gerçekçi bir şekilde incelendiği bir süreç olarak tanımlanır (Yıldırım ve Şimşek, 1999). Bu yöntem, anlamayı ve yorumlamayı kolaylaştırır, esnek yapısı sayesinde araştırmacıya konuyu derinlemesine inceleme olanağı sağlar (Karataş, 2015). Bu çalışmada, konuya ilişkin mevcut araştırmalar toplanmış ve ilgili kaynaklar ayrıntılı olarak analiz edilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada, okul yöneticilerinin dijital yeterliliklere ilişkin tutumlarını inceleyen lisansüstü tezlerin analizi için “Tez İnceleme Formu” adlı bir veri toplama aracı kullanılmıştır. Nitel yöntem ve doküman analizi yaklaşımına uygun olarak araştırmacılar tarafından geliştirilen bu form, tezlerden elde edilecek verilerin sistematik bir şekilde toplanmasını sağlamıştır. Form, tezin yılı, türü (yüksek lisans/doktora), örneklem grubu, araştırma yöntemi (nicel/nitel/karma), veri toplama araçları (ölçek, görüşme vb.) ve tutum düzeyleri (düşük/orta/yüksek) olmak üzere altı kategoriden oluşmuştur. Tasarımı, literatürdeki benzer çalışmalardan (Doğan vd., 2022) esinlenerek çalışmanın odak noktasına uyarlanmıştır.

Veri toplama sürecinde, Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi’nden seçilen 38 tez taranmış, tam metinleri analiz edilerek forma işlenmiştir. Güvenilirlik için tezler birden fazla araştırmacı tarafından incelenmiş, tutarsızlıklar tartışmayla çözülmüştür. Form, betimsel analizle verilerin işlenmesini kolaylaştırmış ve tezlerin eğilimlerini ortaya koymada etkili olmuştur. Standart bir yapı

sunması karşılaştırılabilirliği artırsa da tezlerin veri toplama araçlarının çeşitliliği ve tutum sınıflandırmasında standart eksikliği sınırlılık yaratmıştır. Yine de bu araç, çalışmanın amacına ulaşmasında ve tutumların genel bir görünümünü sunmada önemli bir rol oynamıştır.

Verilerin Toplanması

Bu çalışmada, okul yöneticilerinin dijital yeterliliklere ilişkin tutumları ile ilgili mevcut araştırmaların genel bir değerlendirmesi ve durum analizi yapılması hedeflenmiştir. Bu çerçevede, Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Ulusal Tez Merkezi'nde ilgili literatür taraması gerçekleştirilmiştir. Tarama sırasında, başlık ve anahtar kelimelerinde Türkçe olarak "okul yöneticileri", "okul yöneticileri ve dijital yeterlik", "okul yöneticileri ve teknoloji" ve "okul yöneticilerinin tutumları" ifadelerinden en az birini içeren tezler seçilmiştir. Bu kriterler, çalışmanın tutumlara odaklanan amacını yansıtmak ve kapsamlı bir analiz sağlamak amacıyla belirlenmiştir. Elde edilen verilere göre, çalışma kapsamına dahil edilen toplam 38 lisansüstü tez tespit edilmiştir. Ayrıca, dâhil etme kriterleri arasında, çalışmaların son on bir yıl (2014-2024) içinde yapılmış olması, Türkiye'de gerçekleştirilmiş olması ve yüksek lisans veya doktora tezleri olma şartları bulunmaktadır. Bu kriterler, araştırmanın güncel ve yerel bağlamda önemli olmasını sağlamaktadır. Veri toplama süreci 2025 yılı içerisinde gerçekleştirildiğinden ve 2025 yılı henüz tamamlanmadığından, bu araştırmaya 2025 yılına ait çalışmalar dahil edilmemiştir. Ayrıca bu çalışmada yalnızca mevcut lisansüstü tezler üzerinden doküman analizi yapılmış olup, insan katılımcılarla doğrudan bir etkileşim veya veri toplama süreci içermediği için etik kurul izni gerekmemektedir.

Verilerin Analizi

Çalışma sonunda elde edilen verilerin analizi, frekans ve yüzde analizlerinin sistematik bir şekilde gerçekleştirilmesi ve veri yönetiminin kolaylaştırılması amacıyla, akademik araştırmalarda yaygın olarak kullanılan ve yüksek veri işleme kapasitesine sahip bir istatistik analiz programı kullanılarak yapılmıştır. Elde edilen verilerin incelenmesinde, betimsel analiz yöntemlerinden frekans ve yüzde analizleri uygulanmıştır. Tarama ve seçim sürecinde, tezlerin kodlanması için bir form hazırlanmıştır. Elde edilen bulgular üzerinde değerlendirmeler yapılmış, frekanslar ve yüzdeler hesaplanmıştır. Bu özelliklerle ilgili sınıflandırmalar, okul yöneticilerinin dijital yeterlilik düzeyleri, veri toplama araçları, kullanılan araştırma yöntemleri, tez türü ve yayımlandığı yıl gibi kriterlere dayalı olarak gerçekleştirilmiştir.

Bulgular

Araştırma sonunda elde edilen bulgulara ait sonuçlar aşağıda verilmiştir (Tablo 1, Tablo 2, Tablo 3 ve Tablo 4).

Tablo 1. Yıllara ve türlere göre lisansüstü tezlerin dağılımı

Tez yılı	Yüksek Lisans		Doktora		Toplam	%
	N	%	N	%		
2014	0	0	0	0	0	0
2015	2	5.26	1	2.63	3	7.89
2016	2	5.26	1	2.63	3	7.89
2017	0	0	0	0	0	0
2018	1	2.63	0	0	1	2.63
2019	2	5.26	0	0	2	5.26
2020	5	13.16	0	0	5	13.16
2021	3	7.89	0	0	3	7.89
2022	6	15.79	0	0	6	15.79
2023	8	21.05	0	0	8	21.05
2024	4	10.53	1	2.63	5	13.16
Toplam	35	92.11	3	7.89	38	100

Tablo 1, incelenen 38 tezin yıllara ve türlere göre dağılımını ortaya koymaktadır. Bulgular, araştırmaların zaman içindeki seyrinde belirgin bir artış olduğunu göstermektedir; özellikle 2023 yılında 8 tez (%21.05) ile en yüksek yoğunluk gözlenmiştir. Bu artış, dijitalleşmenin eğitimdeki öneminin son yıllarda daha fazla fark edilmesiyle ilişkilendirilebilir ve Türkiye’de FATİH Projesi gibi politikaların etkisini yansıtabilir (Seferoğlu, 2014). Ancak 2014 ve 2017 yıllarında hiç tez bulunmaması, konunun bu dönemde yeterince ilgi çekmediğini veya araştırmacıların dikkatini daha sonra çektiği şeklinde düşünülmektedir. Tezlerin %92.11’ünün (35 tez) yüksek lisans düzeyinde olması, konunun genellikle akademik kariyerin erken aşamalarındaki araştırmacılar tarafından ele alındığını gösterirken, doktora tezlerinin yalnızca %7.89 (3 tez) ile sınırlı kalması, alanda daha ileri düzeyde teorik ve uygulamalı çalışmaların eksikliğini işaret etmektedir. Doktora tezlerinin yalnızca 2015, 2016 ve 2024 yıllarında bulunması, bu erken dönemde konuya ilgi duyan az sayıda deneyimli araştırmacının varlığına işaret edebilir. Bu durum, literatürde yüksek lisans tezlerinin daha yaygın olduğunu belirten Doğan vd. (2022) ile uyumludur ve doktora çalışmalarının azlığını akademik kapasite veya konuya derinlemesine ilgi eksikliğiyle açıklanabilir.

Tablo 2. Araştırma yöntemine göre lisansüstü tezlerin dağılımı

Araştırma Yöntemi	N	%
Nicel	29	76.31
Nitel	4	10.53
Karma	5	13.16
Toplam	38	100

Tablo 2, tezlerde kullanılan araştırma yöntemlerinin dağılımını sunmaktadır. Nicel yöntemler, %76.31 (29 tez) ile açık ara en yaygın tercih edilen yaklaşım olmuştur. Bu, araştırmacıların genellenebilir sonuçlar elde etmeye yönelik bir eğilim sergilediğini ve tarama modelinin pratikliğini tercih ettiğini göstermektedir (Creswell, 2016). Nitel yöntemlerin %10.53 (4 tez) ile sınırlı kalması,

yöneticilerin dijital yeterlilik tutumlarının bağlamsal ve öznel yönlerinin yeterince keşfedilmediğini ortaya koyarken, karma yöntemlerin %13.16 (5 tez) oranında kullanılması, hem nicel hem nitel verileri birleştirme çabasını yansıtmaktadır. Nicel yöntemlerin baskınlığı, Karakoyun ve Uzun (2022) tarafından da vurgulanan bir eğilimle paralellik göstermektedir ve bu, yüksek lisans öğrencilerinin genellikle daha az karmaşık ve standardize edilmiş yöntemlere yönelmesiyle açıklanabilir. Ancak nitel yaklaşımların azlığı, tutumların derinlemesine anlaşılmasında bir boşluk yaratabilir ve bu durum, çalışmanın önerilerinde nitel araştırmaların artırılması gerekliliğini desteklemektedir.

Tablo 3. Tezlerin veri toplama araçlarına göre dağılımı

Veri Toplama Araçları	N	%
Ölçek	28	73.69
Ölçek-Görüşme Formu	6	15.79
Doküman Analizi	2	5.26
Gözlem	2	5.26
Toplam	38	100

Tablo 3, tezlerde kullanılan veri toplama araçlarının dağılımını göstermektedir. Ölçekler, %73.69 (28 tez) ile en sık tercih edilen araç olup, bu durum nicel yöntemlerin baskınlığını ve tutumların ölçülebilirliğine duyulan güveni pekiştirmektedir (Tavşancıl, 2010). Ölçeklerin yaygın kullanımı, veri toplama sürecini kolaylaştırması ve standart sonuçlar sunması nedeniyle araştırmacılar için pratik bir çözüm sunduğunu gösterir (Çavdar vd., 2022). Ölçek-görüşme formu kombinasyonunun %15.79 (6 tez) oranında kullanılması, bazı araştırmacıların nicel verileri nitel bilgilerle destekleme çabası içinde olduğunu işaret eder. Ancak doküman analizi (%5.26, 2 tez) ve gözlemin (%5.26, 2 tez) oldukça sınırlı kalması, tezlerin daha az yapılandırılmış ve bağlamsal veri toplama tekniklerine nadiren yöneldiğini ortaya koymaktadır. Bu durum, dijital yeterlilik tutumlarının yüzeysel bir ölçümle sınırlı kalabileceğini ve daha derinlemesine analiz yöntemlerinin eksikliğini düşündürülebilir. Bulgular, deneysel veya alternatif yöntemlerin (vaka çalışmaları) neredeyse hiç kullanılmadığını göstererek metodolojik çeşitliliğin artırılması gerekliliğini desteklemektedir.

Tablo 4. Okul yöneticilerinin dijital yeterlilik düzeyleri

Okul yöneticilerinin dijital yeterlilik düzeyleri	N	%
Düşük	6	15.79
Orta	13	34.21
Yüksek	19	50.0
Toplam	38	100

Tablo 4, incelenen tezlerde okul yöneticilerinin dijital yeterlilik düzeylerine ilişkin bulguları özetlemektedir. Yöneticilerin tutumlarının %50'sinin (19 tez) yüksek, %34.21'inin (13 tez) orta ve %15.79'unun (6 tez) düşük olarak rapor edilmesi, genel olarak olumlu bir algı olduğunu göstermektedir. Yüksek düzeydeki tutumlar, yöneticilerin dijital dönüşüm süreçlerine açık olduğunu ve teknoloji entegrasyonuna hazır olduğunu düşündürürken, orta ve düşük düzeylerin varlığı, bu kapasitenin homojen olmadığını ve bazı yöneticilerin hala gelişime ihtiyaç duyduğunu ifade etmektedir. Bu çeşitlilik, Bedir vd. (2023) ve Uygun (2023) gibi çalışmalarda belirtilen demografik

faktörlerin (yaş, deneyim süresi) tutumlar üzerindeki etkisine işaret edebilir. Sınıflandırmanın tezlerin kendi bulgularına dayandırılması ve standart bir ölçeğin olmaması, sonuçların karşılaştırılabilirliğini zorlaştırabilir; bu da çalışmanın sınırlılıkları arasında yer alır. Öztürk (2021) gibi çalışmaların yüksek yeterlilik bulgularıyla uyumlu olan bu tablo, yöneticilerin dijital liderlik potansiyelini desteklerken, düşük düzeylerin varlığı, eğitim politikalarında hedeflenmiş müdahalelere duyulan ihtiyacı vurgulamaktadır.

Tartışma

Bu çalışma, 2014-2024 yılları arasında Türkiye’de okul yöneticilerinin dijital yeterliliklere ilişkin tutumlarını inceleyen 38 lisansüstü tezin doküman analizi yöntemiyle değerlendirilmesi yoluyla, eğitimde dijital dönüşüm bağlamında önemli bulgular sunmaktadır. Elde edilen veriler, okul yöneticilerinin dijital yeterliliklere yönelik tutumlarının genel olarak olumlu olduğunu ortaya koymaktadır (%50 yüksek, %34.21 orta, %15.79 düşük). Bu durum, yöneticilerin eğitimde dijitalleşme süreçlerine karşı açık bir tutum benimsediklerini ve teknoloji entegrasyonuna büyük ölçüde hazır olduklarını göstermektedir. Bununla birlikte, tutumların homojen bir dağılım sergilememesi (Ahi ve Kıldan, 2013), eğitim sisteminde dijital liderlik kapasitesinin eşit biçimde dağılmadığını ve bazı yöneticilerin daha fazla desteğe ihtiyaç duyduğunu göstermektedir (Kaytez ve Durualp, 2014). Bu bulgu, Bedir vd. (2023) ve Uygun (2023) tarafından ortaya konulan yaş, kıdem ve okul türü gibi demografik değişkenlerin yöneticilerin tutumları üzerinde etkili olduğu yönündeki bulgularla örtüşmektedir. Uluslararası literatürde de benzer şekilde, Fernández-Batanero vd. (2022) ile Pettersson (2021), yöneticilerin dijital yeterlilik algılarının deneyim, eğitim düzeyi ve teknolojik altyapıya erişim gibi faktörlerden etkilendiğini belirtmektedir.

Tezlerin %92.11’inin yüksek lisans, yalnızca %7.89’unun doktora düzeyinde olması, dijital yeterlilik ve liderlik konularının ağırlıklı olarak akademik kariyerin erken evrelerindeki araştırmacılar tarafından ele alındığını göstermektedir. Bu durum, dijital liderlik gibi çok boyutlu ve karmaşık bir alanın, daha derinlemesine ve teorik olarak zenginleştirilmiş çalışmalarla incelenmesi gerekliliğine işaret etmektedir. Doktora düzeyindeki çalışmaların sınırlı sayıda olması, alanyazında ileri düzey teorik çerçevelerin ve uygulamaya dönük araştırmaların eksikliğini ortaya koymakta; bu durum, Önal ve Maden (2021) ile Doğan vd. (2022) tarafından eğitim yönetimi alanındaki tezlerin genel eğilimleriyle de uyumlu görülmektedir. Uluslararası literatürde ise Chiu vd. (2024) ve Mattar vd. (2022), dijital yeterliliklerin eğitim liderliği bağlamında daha kapsamlı biçimde ele alınması gerektiğini vurgulamakta ve doktora düzeyinde yürütülen araştırmaların artırılmasının önemine dikkat çekmektedir. Bu bağlamda, Türkiye’de eğitim yönetimi alanında dijital liderliğe ilişkin daha ileri düzey akademik çalışmalara duyulan ihtiyaç açık biçimde ortaya çıkmaktadır.

Araştırma yöntemleri incelendiğinde, tezlerin %76.31’inde nicel yöntemlerin tercih edildiği görülmektedir. Bu durum, araştırmacıların elde ettikleri bulguları genelleme çabalarının bir

göstergesi olarak değerlendirilebilir. Ancak nitel yöntemlerin yalnızca %10.53 oranında kullanılması, yöneticilerin dijital yeterlilik tutumlarının bağlamsal ve öznel boyutlarının yeterince keşfedilmediğini göstermektedir. Nitel yöntemlerin sınırlı kullanımı, tutumların altında yatan motivasyonları, engelleri ve bağlamsal faktörleri anlamada bir boşluk yaratmaktadır. Bu durum, Creswell (2016) ve Karakoyun ve Uzun (2022) tarafından belirtilen, nicel yöntemlerin standart veri toplama kolaylığı nedeniyle tercih edildiği, ancak nitel yaklaşımların daha derinlemesine anlayış sağladığı görüşleriyle uyumludur. Uluslararası literatürde, Iivari vd. (2020) ve Dhiba vd. (2024), nitel yöntemlerin eğitim liderlerinin dijital dönüşüm süreçlerindeki rollerini anlamada daha bütüncül bir perspektif sunduğunu vurgulamaktadır. Bu nedenle, gelecekteki araştırmalarda nitel ve karma yöntemlerin kullanımının artırılması, dijital yeterlilik tutumlarının daha ayrıntılı bir şekilde incelenmesine olanak sağlayabilir. Veri toplama araçları açısından değerlendirildiğinde, ölçeklerin %73.69 oranıyla en yaygın kullanılan araç olması, tutumların ölçülebilirliğine duyulan güveni ve nicel araştırma yöntemlerinin alandaki baskınlığını ortaya koymaktadır. Buna karşın, doküman analizi ve gözlem gibi daha az yapılandırılmış yöntemlerin sınırlı düzeyde kullanılması (%5.26), ele alınan tezlerin bağlamsal ve derinlemesine analizlerden yoksun kalabileceğine işaret etmektedir. Bu durum, Çavdar vd. (2022) tarafından dile getirilen; ölçeklerin pratiklik ve standartlaştırılmış sonuçlar sunma avantajlarına rağmen, daha karmaşık ve bağlamsal verilerin toplanmasında sınırlılıklar doğurabileceği yönündeki görüşlerle örtüşmektedir. Uluslararası literatürde ise Caviglia vd. (2024) ve Huu (2023), dijital yeterliliklerin değerlendirilmesinde yalnızca standart ölçeklerin değil, aynı zamanda vaka çalışmaları ve derinlemesine görüşme gibi nitel yöntemlerin de tutumların çok boyutlu yapısını anlamada daha etkili olabileceğini vurgulamaktadır. Bu bağlamda, Türkiye’de okul yöneticilerinin dijital yeterlilik tutumlarını değerlendirmeye yönelik standart, geçerli ve güvenilir bir ölçme aracının geliştirilmesi; alanda yürütülecek gelecekteki araştırmaların karşılaştırılabilirliğini ve metodolojik gücünü artırabileceği düşünülmektedir.

Okul yöneticilerinin dijital yeterliliklere yönelik tutumlarının genel olarak yüksek düzeyde olması, Türkiye’de uygulamaya konulan Fırsatları Artırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi (FATİH) Projesi gibi dijital dönüşüm politikalarının etkisini yansıtmaktadır (Seferoğlu, 2014). Bununla birlikte, yöneticilerin %15.79’unun tutumlarının düşük düzeyde olması, bazı yöneticilerin dijital teknolojilere adaptasyonda güçlük yaşadığını ya da yeterli eğitim ve altyapı desteğinden yoksun olduğunu göstermektedir. Bu bulgu, Öztürk (2021) ve Heydarili (2023) tarafından ortaya konulan; yöneticilerin dijital yeterliliklerinin yaş, mesleki kıdem ve okulun kurumsal özellikleri gibi demografik ve örgütsel faktörlerden etkilendiği yönündeki bulgularla örtüşmektedir. Uluslararası düzeyde, Fernández-Batanero vd. (2022) ve Petrusovich (2020), yöneticilerin dijital yeterliliklerinin teknolojik altyapıya erişim, hizmet içi eğitim olanakları ve kurumsal destek gibi değişkenlere bağlı olarak şekillendiğini vurgulamaktadır. Benzer şekilde, Ünlü vd. (2023), okul yöneticilerinin dijital

yeterliliklerine yönelik tutumlarının da altyapı olanakları ve yöneticilerin eğitim düzeyine bağlı olarak farklılık gösterdiğini belirtmiştir; bu bulgu, dijital yeterlilik bağlamında da benzer sosyo-teknik koşulların belirleyici olduğunu göstermektedir. Bu çerçevede, Türkiye’de eğitim politikalarının, özellikle kırsal ve dezavantajlı bölgelerde görev yapan okul yöneticilerinin dijital yeterliliklerini artırmaya yönelik hedeflenmiş ve ihtiyaç temelli müdahaleler geliştirmesi gerekmektedir.

Çalışmanın bulguları, okul yöneticilerinin dijital liderlik potansiyelinin yüksek olduğunu gösterse de tutumlar arasındaki çeşitlilik, eğitim sisteminde homojen bir kapasite olmadığını ortaya koymaktadır. Bu durum, Ingersoll ve Collins (2018) ve Sheninger (2019) tarafından belirtilen, dijital liderliğin yalnızca teknoloji kullanımıyla sınırlı olmadığı, aynı zamanda pedagojik ve yönetsel süreçlerin yeniden yapılandırılmasını gerektirdiği görüşünü desteklemektedir. Türkiye bağlamında, farklı okul türlerini (devlet, özel, meslek liseleri) kapsayan daha geniş kapsamlı araştırmaların yapılması, dijital yeterlilik tutumlarının okul türüne göre farklılıklarını anlamada önemli bir katkı sağlayabilir. Ayrıca, standart bir ölçüm aracının geliştirilmesi, tutumların karşılaştırılabilirliğini artırarak literatürdeki metodolojik boşlukları doldurabilir.

Çalışmanın sınırlılıkları arasında, yalnızca lisansüstü tezlerin incelenmesi ve makalelerin kapsam dışı bırakılması yer almaktadır. Lisansüstü tezler, kapsamlı ve orijinal araştırmalar sunarak çalışmanın amacına uygun bir temel oluşturmuş olsa da, makalelerin hariç tutulması literatür taramasının kapsamını daraltmıştır. Makaleler, tezlere kıyasla daha güncel bulgular, farklı metodolojik yaklaşımlar veya daha geniş bir bağlam sunabilir, bu da çalışmanın çeşitliliğini ve genellenebilirliğini artırabilirdi. Makaleler, uluslararası bağlamda yapılan çalışmaları veya özel okul yöneticilerinin tutumları gibi daha spesifik alt temaları ele alarak çalışmaya ek perspektifler katabilirdi. Bu sınırlılık, çalışmanın Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi gibi sistematik bir veri tabanına odaklanması ve makalelerin farklı dergilerde dağınık bir şekilde yayımlanması nedeniyle ortaya çıkmıştır. Gelecekteki araştırmalarda, makalelerin de dahil edilmesiyle daha kapsamlı bir literatür taraması yapılabilir; bu durum hem yerel hem de uluslararası bağlamda dijital yeterlilik tutumlarının daha bütüncül bir şekilde anlaşılmasını sağlayabilir. Ayrıca, tutum sınıflandırmasında standart bir ölçeğin olmaması, sonuçların karşılaştırılabilirliğini zorlaştırmış; bu da gelecekteki araştırmalarda standart bir ölçüm çerçevesinin geliştirilmesi gerektiğini göstermektedir. Uluslararası literatürde, Chiu vd. (2024), Avrupa Dijital Yeterlilik Çerçevesi (DigComp) gibi standart çerçevelerin kullanımının, sonuçların tutarlılığını artırdığını belirtmektedir. Türkiye’de de benzer bir çerçevenin uyarlanması, araştırmaların küresel bağlamla uyumunu güçlendirebilir.

Bu çalışma, okul yöneticilerinin dijital yeterliliklere ilişkin tutumlarının, eğitimde dijital dönüşüm süreçlerine olumlu katkılar sağladığını ortaya koymakta; ancak aynı zamanda metodolojik ve bağlamsal eksiklikleri vurgulayarak, gelecekteki araştırmalar için önemli bir yönelim önermektedir. Nitel araştırmaların ve doktora düzeyinde çalışmaların artırılması, standart ölçüm araçlarının

geliştirilmesi ve farklı okul türlerini kapsayan daha geniş kapsamlı araştırmalar, Türkiye’de eğitimde dijital liderlik alanındaki literatürün zenginleştirilmesine katkı sağlayacaktır. Bu bulgular, eğitim politikalarının, yöneticilerin dijital yeterliliklerini desteklemeye yönelik daha hedeflenmiş ve kapsayıcı stratejiler geliştirmesi gerektiğini vurgulamaktadır.

Sonuç

Bu çalışma, 2014-2024 yılları arasında Türkiye’de okul yöneticilerinin dijital yeterliliklerine yönelik tutumlarını inceleyen 38 lisansüstü tezin doküman analizi yöntemiyle sistematik bir değerlendirmesini sunmuştur. Bulgular, bu dönemde dijital yeterliliklere olan akademik ilginin giderek arttığını ve özellikle 2023 yılında araştırmaların zirve yaptığını ortaya koymaktadır. Tezlerin %92.11’ünün yüksek lisans düzeyinde olması, konunun genellikle akademik kariyerinin başında olan araştırmacılar tarafından ele alındığını gösterirken, doktora tezlerinin sınırlı sayısı (%7.89), alanda daha derinlemesine teorik ve uygulamalı çalışmaların eksikliğine işaret etmektedir. Araştırmalarda nicel yöntemlerin (%76.11) ve tarama modelinin baskınlığı, genellenebilir sonuçlara ulaşma çabasını yansıtırken, veri toplama araçları arasında ölçeklerin (%73.69) yaygın kullanımı, tutumların ölçülebilirliğine duyulan güveni ortaya koymaktadır. Ancak nitel yaklaşımların (%10.53) ve karma yöntemlerin (%13.16) azlığı, yöneticilerin dijital yeterlilik algılarının bağlamsal ve öznel boyutlarının yeterince keşfedilmediğini göstermektedir.

Okul yöneticilerinin dijital yeterliliklere yönelik tutumlarının genellikle yüksek olduğu (%50 yüksek; %34.21 orta; %15.79 düşük) belirlenmiş, bu da yöneticilerin dijital dönüşüm süreçlerine olumlu bir eğilim sergilediğini ifade etmektedir. Ancak bu tutumların çeşitliliği, eğitim sisteminde dijital liderlik kapasitesinin homojen olmadığını ve bazı yöneticilerin hala desteğe ihtiyaç duyduğunu düşündürmektedir. Örneklem gruplarının ağırlıklı olarak devlet okullarından sečilmesi, özel okullar ve uluslararası eğitim kurumlarının yeterince temsil edilmediğini ortaya koyarken, bu durum bulguların genellenebilirliğini sınırlandıran bir faktör olarak öne çıkmaktadır. Ayrıca, dijital yeterlilik düzeylerinin sınıflandırılmasında standart bir ölçüt bulunmaması ve bazı durumlarda araştırmacı yorumuna dayanması, sonuçların tutarlılığı ve karşılaştırılabilirliği açısından bir zorluk yaratmıştır. Çalışmanın sınırlılıkları, yalnızca lisansüstü tezlerin incelenmesi ve makalelerin kapsam dışı bırakılmasıyla literatür taramasının daralması, veri kaynağının YÖK Ulusal Tez Merkezi ile sınırlı kalması ve uluslararası bağlamların dikkate alınmaması olarak sıralanabilir. Bu sınırlılıklar, çalışmanın sonuçlarının dikkatle yorumlanmasını ve daha geniş bir perspektiften ele alınmasını gerektirmektedir. Bununla birlikte, elde edilen bulgular, okul yöneticilerinin dijital yeterliliklerinin eğitimde dijital dönüşümün başarisında kritik bir rol oynadığını ve bu alandaki araştırmaların eğitim politikalarına yön verme potansiyeline sahip olduğunu vurgulamaktadır. Yüksek tutum düzeyleri, yöneticilerin teknoloji entegrasyonuna açık olduğunu gösterse de bu tutumların uygulamaya nasıl yansıdığı ve uzun vadeli etkileri konusunda daha fazla araştırmaya ihtiyaç duyulmaktadır. Sonuç

olarak, bu çalışma, dijital liderliğin eğitim yönetimindeki önemini pekiştirirken, gelecekteki çalışmalar için hem metodolojik hem de tematik boşlukları aydınlatmıştır.

Öneriler

Bu çalışmanın bulguları ve sınırlılıkları ışığında, okul yöneticilerinin dijital yeterliliklerine yönelik araştırmaların ve uygulamaların geliştirilmesi için aşağıdaki öneriler sunulmaktadır:

- **Doktora Çalışmalarının Teşviki:** Bulgular, tezlerin %92.11'inin yüksek lisans düzeyinde olduğunu ve doktora tezlerinin yalnızca %7.89 olduğunu göstermektedir. Bu durum, alanda daha derinlemesine teorik ve uygulamalı çalışmaların eksikliğine işaret eder. Dijital yeterliliklerin daha kapsamlı incelenmesi için doktora düzeyinde araştırmalar teşvik edilmelidir. Bu, yüzeysel yaklaşımları aşarak daha bütüncül bir anlayış sağlayabilir.
- **Nitel ve Karma Yöntemlerin Kullanımının Artırılması:** Araştırmalarda nicel yöntemlerin (%76.31) baskın olduğu, nitel yöntemlerin ise yalnızca %10.53 oranında kullanıldığı tespit edilmiştir. Yöneticilerin dijital yeterlilik tutumlarının bağlamsal ve öznel boyutlarını daha iyi anlamak için derinlemesine görüşmeler ve vaka analizleri gibi nitel yöntemlerin kullanımı artırılmalıdır. Karma yöntemlerin (%13.16) daha fazla tercih edilmesi, nicel ve nitel verileri birleştirerek zengin bir perspektif sunabilir.
- **Özel Okulların ve Farklı Okul Türlerinin Kapsanması:** Bulgular, örneklem gruplarının ağırlıklı olarak devlet okulu yöneticilerinden oluştuğunu ve özel okulların yeterince temsil edilmediğini göstermektedir. Araştırmaların kapsamı, özel okullar ve farklı okul türlerini içerecek şekilde genişletilmelidir. Bu, Türkiye'nin eğitim sistemindeki çeşitliliği yansıtarak bulguların genellenebilirliğini artırabilir.
- **Standart Ölçme Araçlarının Geliştirilmesi:** Dijital yeterlilik düzeylerinin sınıflandırılmasında standart bir ölçüt bulunmaması, sonuçların karşılaştırılabilirliğini zorlaştırmaktadır. Tutarlılık ve güvenilirlik sağlamak için standart bir ölçme çerçevesi veya ölçek geliştirilmesi önerilmektedir. Bu araç, farklı araştırmalarda ortak bir referans noktası oluşturarak öznel yorumları azaltabilir.
- **Mesleki Gelişim Programlarının Tasarlanması:** Yöneticilerin dijital yeterliliklere yönelik tutumlarının %50'sinin yüksek, %34.21'inin orta ve %15.79'unun düşük olduğu bulunmuştur. Bu çeşitlilik, bazı yöneticilerin gelişime ihtiyaç duyduğunu gösterir. Yöneticilerin yüksek tutum düzeylerini uygulamaya dönüştürmek için teknoloji entegrasyonu ve dijital liderlik becerilerine odaklanan mesleki gelişim programları tasarlanmalıdır.

Bu öneriler, çalışmanın bulgularına dayalı olarak sınırlılıkları aşmayı ve eğitimde dijital dönüşüm süreçlerine katkıda bulunmayı hedeflemektedir. Okul yöneticilerinin dijital liderlik rollerinin güçlendirilmesi, eğitim kalitesini artırarak teknolojiyle zenginleştirilmiş bir eğitim ortamı oluşturulmasına katkı sağlayabilir.

Kaynakça

- Ahi, B., & Kıldan, A. O. (2013). Türkiye’de okul öncesi eğitimi alanında yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi (2002-2011). *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(27), 23-46.
- Aksal, F. A. (2015). Are headmasters digital leaders in school culture? *Eğitim ve Bilim*, 40(182), 77-86. <https://doi.org/10.15390/EB.2015.4534>
- Asio, J. M. R., & Bayucca, S. A. (2021). Spearheading education during the COVID-19 rife: Administrators’ level of digital competence and schools’ readiness on distance learning. *Journal of Pedagogical Sociology and Psychology*, 3(1), 19-26.
- Aydın, M. (2014). *Eğitim yönetimi*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Bedir, A., Bedir, A., Maşalı, N., Türkyılmaz, H., & Kıpık, S. (2023). Knowledge management competencies of school administrators: A corpus research. *Studies in Educational Research and Development*, 7(1), 64-85.
- Caviglia, F., Boie, M. A. K., Dalsgaard, C., & Pedersen, A. Y. (2024). Bringing digital competence to the disciplines. *Education Inquiry*, 1-29.
- Chiu, T. K., Falloon, G., Song, Y., Wong, V. W., Zhao, L., & Ismailov, M. (2024). A self-determination theory approach to teacher digital competence development. *Computers & Education*, 214, 105017.
- Çapraz, Y. (2023). *Okul yöneticilerinin dijital liderlikleri ve öğretmenlerin dijital okuryazarlık yeterlilikleri ile bireysel yenilikçiliği arasındaki ilişkisinin incelenmesi*, Yüksek lisans tezi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir.
- Çavdar, M., Memiş, S., Kartal, M., Ekinci, H., & Kartal, H. (2022). Okul yöneticilerinin yönetim becerilerine ilişkin yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi. *Atlas Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(12), 105-132.
- Çaydere, O., & Akgün, N. (2023). Eğitimde yenilikçi teknolojilerin kullanımı ve çağdaş içerik tasarlama. *Stratejik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(2), 439-451.
- Creswell, J. W. (2016). *Araştırma deseni: Nicel, nitel ve karma yöntem yaklaşımları* (S. B. Demir, Çev.). Ankara: Eğiten Kitap.
- Dhiba, N. F., Triwiyanto, T., & Maisyaroh, M. (2024). The role of school administrators in improving the quality of school management in the digital era. *Proceedings Series of Educational Studies*, 360-371.
- Doğan, V., Güneş, G., & Demir, M. K. (2022). Türkiye’de “eleştirel okuma” konusunda yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 10(1), 216-235.
- Heydarili, F. (2023). *Okul yöneticilerinin dijital vatandaşlık düzeyleri ve teknoloji liderliği öz-yeterlik algıları arasındaki ilişkinin incelenmesi*, Yüksek lisans tezi, Trakya Üniversitesi, Edirne.

- Horzum, M. B. (2013). An investigation of the technological pedagogical content knowledge of pre-service teachers. *Technology, Pedagogy and Education*, 22(3), 303-317.
- Hutchison, A. C., & Woodward, L. (2014). An examination of how a teacher's use of digital tools empowers and constrains language arts instruction. *Computers in the Schools*, 31(4), 316-338.
- Huu, P. T. (2023). Impact of employee digital competence on the relationship between digital autonomy and innovative work behavior: A systematic review. *Artificial Intelligence Review*, 56(12), 14193-14222.
- Ingersoll, R., & Collins, G. (2018). The status of teaching as a profession. In J. Ballantine, J. Spade, & J. Stuber (Eds.), *Schools and society: A sociological approach to education* (pp. 199-213). CA: Pine Forge Press/Sage Publications.
- Iivari, N., Sharma, S., & Ventä-Olkkonen, L. (2020). Digital transformation of everyday life – How COVID-19 pandemic transformed the basic education of the young generation and why information management research should care? *International Journal of Information Management*, 55, 102183. <https://doi.org/10.1016/j.ijinfomgt.2020.102183>
- Karakoyun, N., & Uzun, N. (2022). 2011-2022 yılları arasında çevre eğitimi ile ilgili yayımlanan lisansüstü tezlerin incelenmesi. *Ihlara Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 7(1), 51-65. <https://doi.org/10.47479/ihead.1111586>
- Karataş, Z. (2015). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. *Manevi Temelli Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 62-80.
- Kaytez, N., & Durualp, E. (2014). Türkiye’de okul öncesinde oyun ile ilgili yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2014(2), 110-122.
- Kılıçer, K. (2011). *Bilgisayar ve öğretim teknolojileri eğitimi öğretmen adaylarının bireysel yenilikçilik profilleri*, Doktora tezi, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Maviş, Ç. (2024). *Okul yöneticilerinin teknoloji liderliği özelliklerinin incelenmesi*, Yüksek lisans tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya.
- Mattar, J., Ramos, D. K., & Lucas, M. R. (2022). DigComp-based digital competence assessment tools: Literature review and instrument analysis. *Education and Information Technologies*, 27(8), 10843-10867.
- Ng, W. (2012). Can we teach digital natives digital literacy? *Computers & Education*, 59(3), 1065-1078.
- Önal, A., & Maden, S. (2021). Türkçe eğitimi ile ilgili 2015-2019 yılları arası lisansüstü tezlerin araştırma eğilimleri. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 23(3), 929-941.
- Öz, Ö. (2020). Dijital liderlik: Dijital dünyada okul lideri olmak. *Uluslararası Liderlik Çalışmaları Dergisi: Kuram ve Uygulama*, 3(1), 45-57. <https://dergipark.org.tr/pub/ijls/issue/53618/635293>

- Özen, H. (2019). Endüstri 4.0 ve eğitim: Bir Türkiye perspektifi. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(5), 103–113. <https://doi.org/10.18506/anemon.506826>
- Öztürk, D. (2021). *Lise yöneticilerinin teknolojik liderlik öz yeterliklerinin incelenmesi*, Yüksek lisans tezi, Bursa Uludağ Üniversitesi, Bursa.
- Parlak, B. (2017). Dijital çağda eğitim: Olanaklar ve uygulamalar üzerine bir analiz. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 22(Kayfor 15 Özel Sayısı), 1741-1759.
- Petrusevich, D. A. (2020). Modern trends in the digitalization of education. In *Journal of Physics: Conference Series* (Vol. 1691, No. 1, p. 012223). IOP Publishing.
- Razik, T. A., & Swanson, A. D. (2010). *Fundamental concepts of educational leadership and management*. USA: Pearson.
- Seferoğlu, S. S. (2014). Dijital Araçlar ve Eğitim. *Hürriyet* (10 Kasım 2014). Erişim adresi <https://www.hurriyet.com.tr/egitim/dijital-araclar-ve-egitim-27537187>
- Sheninger, E. C. (2019). *Digital leadership: Changing paradigms for changing times* (2nd ed.). United Kingdom: Sage Publications Ltd.
- Tavşancıl, E. (2010). *Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi* (2. bs.). Ankara: Nobel Yayınları.
- Uygun, P. (2023). *Okul yöneticilerinin teknoloji liderliği yeterlik alguları ile medya ve teknoloji kullanımı tutumları üzerine ilişkisel bir araştırma*, Yüksek lisans tezi, Maltepe Üniversitesi, İstanbul.
- Ünlü, H., Alış, R., Balanlı, O. F., & Bölükbaş, A. (2023). Beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum ile ilgili lisansüstü tezlerin incelenmesi. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 17(2), 127-136.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (1999). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (11. baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, M. (2023). *Okul yöneticilerinin teknolojik liderlik davranışları ile okulların yenileşme iklimi arasındaki ilişkinin incelenmesi*, Yüksek lisans tezi, Sakarya Üniversitesi, Sakarya.

Extended Abstract

This study aims to systematically analyse postgraduate theses focusing on the attitudes of school administrators in Türkiye towards digital competencies. In an era of accelerating digitalisation within education systems and widespread adoption of information and communication technologies (ICTs), the digital skills of school administrators are of strategic importance in terms of educational quality and institutional functioning. In this context, the levels of digital competence among administrators and their attitudes towards digital technologies are regarded as crucial factors in enabling schools to adapt to technological transformation processes. This study examined 38 postgraduate theses completed between 2014 and 2024, identifying current trends, methodological preferences and general findings in the field.

The study employed document analysis as a qualitative research method and analysed the data using descriptive techniques. Data were collected using a 'Thesis Review Form' developed by the researchers, which included categories such as the year and type of thesis, sample group, methodology, data collection tools, and levels of attitude towards digital competencies. The theses were selected through a systematic search of the National Thesis Centre of the Council of Higher Education using keywords such as 'school administrators', 'digital competence', and 'attitude'. Of the examined theses, 92.11% were master's theses and 7.89% were doctoral dissertations. This distribution suggests that the topic has primarily been explored by early-career researchers. The limited number of doctoral-level studies suggests a need for more in-depth investigations utilising comprehensive theoretical frameworks, given the complex and multidimensional nature of digital competence.

In terms of distribution over the years, a peak in the number of theses was observed in 2023, accounting for 21.05% of the total. This increase may be attributed to the impact of the pandemic on digital education. While 2014 saw the start of Türkiye's digital transformation, particularly through initiatives like the FATİH Project, the low number of theses from that year suggests academic interest in digitalisation gained momentum in subsequent years. Interestingly, no theses were identified for 2017, suggesting a lack of attention to the topic during that period.

Regarding research methodology, the majority of theses (76.31%) utilised quantitative approaches. This suggests a preference among researchers for obtaining measurable and generalisable results. Qualitative studies accounted for only 10.53% of the total, highlighting a lack of exploration into the subjective and contextual dimensions of school administrators' attitudes. The remaining 13.16% of theses employed mixed methods, indicating that studies integrating both qualitative and quantitative data sources are scarce and that methodological diversity in the field is underdeveloped. However, mixed methods can facilitate a more comprehensive examination of intricate concepts such as digital competence.

In terms of data collection tools, scales were the most commonly used instrument (73.69%). Interview forms (15.79%), document analysis (5.26%) and observations (5.26%) were used less frequently. This finding reveals that most studies relied on standardised, structured tools for data collection and that tools designed to capture contextual, qualitative data were underutilised. For subjects such as digital competence, which involve individual perceptions, experiences and contextual factors, it is particularly important to supplement scales with in-depth interviews and observation techniques.

One of the study's most noteworthy findings is that school administrators generally displayed high levels of positive attitudes towards digital competence. In 50% of cases, attitudes were reported as high; 34.21% were moderate; and 15.79% were low. This implies that most administrators are inclined to embrace digital transformation and integrate technology into educational processes. However, the presence of moderate and low levels also demonstrates that digital competence is not distributed uniformly across the education system. Factors such as age, seniority, the type of school and access to technological infrastructure may contribute to this diversity of attitudes.

The majority of these used sample groups consisting of public school administrators. Consequently, data relating to private and other school types was limited, which restricted the generalisability of the findings to the broader education system. Furthermore, the lack of standardised classifications for assessing digital competence in some theses makes it difficult to compare findings across studies. The literature shows that using frameworks such as the European Digital Competence Framework (DigComp) improves the consistency of such classifications. Therefore, adapting similar frameworks within the Turkish context is strongly recommended.

One limitation of this study is its exclusive focus on postgraduate theses, which excludes peer-reviewed articles. While theses offer in-depth, comprehensive research that aligns with the study's objectives, excluding articles reduced the diversity of the literature review. As academic articles often provide more up-to-date findings, cover diverse contexts and offer interdisciplinary approaches, it is encouraged that this limitation be overcome in future studies.

In this regard, the study offers the following four key recommendations: Increasing the number of doctoral-level studies on digital competence. Promoting the use of qualitative and mixed-methods research designs. Including different types of schools, including private institutions, in future studies. Developing valid, reliable and standardised measurement tools for assessing digital competence. Research initiatives based on these recommendations could contribute significantly to integrating digital leadership into the education system.

In conclusion, this study provides an overview of school administrators' attitudes towards digital competencies in Türkiye and highlights existing gaps in the field. While the generally positive attitudes highlight an openness to digital transformation and leadership potential, translating this potential into practical implementation requires systematic support and targeted professional

development programmes. For digitalisation in education to succeed, digital leadership must be approached not merely as a matter of technical proficiency, but as a comprehensive framework encompassing pedagogical and managerial transformation.